

37576. VII B6

Priloga „Našemu Listu“ št. 7. z dne 15. svečana 1908.

Slovenska Gospodinja

Izhaja vsako 3. soboto v mesecu kot priloga »Naš. Listu« in velja posebej prejemana na leto 3 K.

Leto IV.

V Ljubljani, 25. prosinca 1908.

Št. 1.

Uredništvo »Slovenske Gospodinje« je v Ljubljani, Mestni trg št. 17

K. k. Studienbibliothek Laibach

Marica Ribnikarjeva:

Vzgajajte gospodinje!

Gudna so človeška pota v življenju in nekaj presenetljivega je, da imajo čestokrat dobre, pridne in skrbne matere ter vzorne gospodinje hčere, ki jim niso v tem oziru prav nič slične. Čudno pa je to samo na prvi pogled. Ženski, ki je jako izurjena v vseh domačih in gospodinjstkih poslih ter je vedno in povsod urna in ročna, taki ženski je naravnost muka gledati okorne, še neizvežbane roke hčerke, ki seveda še ne more tekrovati z materjo. »Namesto, da bi toliko pripovedovala in kazala, rajša opravim delo sama, da bo vsaj dobro in hitro izvršeno,« pravi navadno taka mati ali gospodinja. Pozablja pa pri tem, da s temi nazori in načeli ne bo nikdar vzgojila dobrih služkinj ter bo povzročila svojim hčerkam neodpustljivo ter nikdar povračljivo škodo. Nepotrpežljiva mati pač pozablja na lastno mladost, ko si je morda s težavo in počasi pridobivala temeljna vodila v gospodinjstkih poslih ter je delala prve poizkuse v kuhinji. Tudi ona je potrebovala pojasnil, ljubeznivega poduka ter dobrohotne prizanesljivosti. Če pa se spomni tega, tedaj se morda tolaži z mislijo: »O, saj je še časa dovolj; naj uživa otrok zlato prostost, ko postane dekle nevesta, pa jo pošteno vprežem, vse jej pokažem, vsega se bo morala učiti, vse delati.«

Toda, zmotila se je. Hčerka odraste, ne da bi bila kdaj sama kuhala, šivala, pospravljala, delala na vrtu. Morda se posveti kakemu poklicu, hodi za določenih par ur v urad ali kamorkoli, potem pa hoče biti svobodna, samosvoja. »Jaz sem uradnica, učiteljica, šivilja...« pravi navadno tako dekle v veliki svoji samozavesti, — »služim si sama svoj kruh, in to je dovolj, za drugo se ne brigam.« Mati pa skrbno gospodinji, kuha, šiva, pospravlja, pere in lika, da ima gospodična hčerka vse lepo v redu. V svoji veliki marljivosti mati tudi pripravlja v pičlih prostih urah svoji ljubljenci — balo. Hčerka je namreč nevesta, ki pa ne zna družega kot pisati ogromne številke, seštevati in odštevati, preračunjevati obresti in drugo,

kar spada v to ali kako drugo stroko, ki se jej je dekle posvetilo. Pri vsej tej učenosti pa reva ne vé, kako treba pripraviti juho, kako skuhati priprosto večerjo; ne zna si ne zlikati perila in vobče nima pojma o dolžnostih gospodinje. Tedaj se dobre matere pač čestokrat loteva strah, kakšna gospodinja bo hčerka, ki neče ničesar slišati o domačih poslih ter je prej ko slej le gospodična uradnica. Počasi spoznava potem taka mati, da dobrota pač ni vedno na mestu ter da ni prav ravnala pred leti, ko je podila svojo malo hčerko iz kuhinje, češ: »Pojdi mi izpod nog, samo v napotje si mi, pokvariš mi jedi« i. t. d. Sedaj šele uvideva, da bi bila svojo ljubljenco izučila lahko že v otroških letih v malo gospodinjico, ki bi imela potem vedno veselje in razum za delo v hiši...

Z veseljem se še spominjam nazaj, kako sem kot 6 do 8 letna deklica kuhala popoldan materi kavo, kako sem prala na potoku, kopala na vrtu, trebila v kuhinji solato, pripravljala priprosta jedila ter celo močnate jedi. Kadar smo delali potice, krofe, sem morala biti od prvega do zadnjega hipa vedno poleg matere. Vem, da sem marsikaj pokvarila, — vsaka šola velja nekaj — a gotovo je tudi, da sem se mnogo, mnogo naučila. Šla sem v Ljubljano v šole in postala učiteljica. Malo časa mi je preostajalo za gospodinjstke posle, vendar sem bila že toliko izurjena, da sem imela veselje do njih in sem pomagala svoji gospodinji, kjer sem mogla. In glej, slučaj je hotel ali pa usoda, da sem se omožila že po par letih učiteljavanja, in prav nič težak mi ni bil vstop v drug delokrog. Res, še je bilo treba marsikatero izkušnje, tuptam sem morala plačati šolnino za škodo, ki sem si jo napravila včasih, ali kmalu je šlo vse z lahkoto in brez posebnega truda ter brez velike izgube časa. Danes pa utegnem tudi baviti se s knjigami in časopisi ter včasih celo s peresom.

Ko se oziram na okrog po nekaterih starejših in mlajših znankah, ki se jim šibi hrbet pod težo gospodinjstkih poslov, tedaj mi prihaja nehote na usta klic: »Matere, vpeljite že zgodaj svoje otroke v gospodinjstke posle! Pustite hčerkam, naj delajo vse v vaši hiši! To je zdravo za njih telo ter za njih poznejše življenje neizmerne koristi! Gorje gospodinji,

ki je kakor bi imela odrezane roke navezana izključno le na posle! Sramota za hišo, kjer odloča in gospodinji plačana — dekla, kuharica! V taki hiši ni nikdar reda in sreče ter nikdar dovolj dohodkov. Tako gospodinjstvo je podobno sodu brez dna, in gospodar bi moral biti čarovnik, da bi mogel znesti domov dovolj denarja.«

A. P.:

Vrtnica — srce.

Ko vrtnico si dala
rudečo mi v spomin —
pogled me tvoj prebodel,
do dna srca globin ...

Zvenela bode cvetka;
sledu ne bo nikjer! —
Podaj mi raje drugo,
ki cvete venomer!

To cvetko — srce svoje
podaj mi raje v dar,
da ž njim me vedne sreče
ogreval bode žar!

Ivan Lah:

Rojstvo.

Z hiše, ki je stala majhna in bela med skalami na klancu, je prihajal pri zastrtem oknu slaboten, boječ žarek. Izginjal je v zavijanju burje, ki je divjala s tulečimi glasovi preko golih kraških planjav. Tam na vrhu se je svetila cerkev svetega Petra, temotna in velikanska; kakor neobčutna, nepremagljiva je stala trdno nje črna senca. Nižje pod njo se je v zatišju skrivalo belo župnišče z veliko rdečo streho, zaprto z močnimi okni, tiho speče v svoji zadovoljnosti.

Po cesti je prišel človek srednje postave, z negotovimi koraki, kakor ga je zanašala burja.

»Ej bog,« je govoril, »prinesla ga je burja, ha, prinesla ga je.«

Odrpl je vrata in je stopil v hišo na klancu. Temne stopnice so peljale navzgor, ropotali so negotovi koraki. Obstal je na vrhu in poslušal: slaboten jok je prihajal iz sobe ... Pomel si je mrzle roke in govoril:

»Prinesla ga je burja ...«

Vstopil je v sobo. Babica je sedela ob postelji, teta se je sklanjala nad pisanopobarvano zibelko.

Na postelji pa je ležala žena utrujenih lic, sanjavih oči in v sladki onemoglosti. Vsedel se je na stol in se veselo posmejal:

»Prinesla ga je burja, prinesla ... Kako ti je, mama?«

»Ah, dobro; ali si se zopet napil?«

»Ej, ne, ampak burja je zunaj in mraz. Prinesla nama ga je burja ...«

Njegove oči so se svetile v neznani radosti, oživljeni v negotovi skrbi, razsvetljene v sladki, opojni pijanosti.

»Torej tretji je, tretji! Ha, samo da je sin!«

Vstal je in pristopil k zibelki.

»Bil je že zadnji čas,« je rekla teta, ki je čakala ves mesec ... »Mislila sem že, da ga ne bo. Ampak nič ni naš ...«

»Kaj, ni naš?« je ponovil on in se sklonil nad zibelko.

»Ni naše sorte; kdo ve, odkod se je vzel ...«

»Prinesla ga je kraška burja, ha, ampak naš je, naš, čisto naš ...«

Njegova temna postava se je zibala z zibelko vred.

»Ko jih je dosti, so vse sorte,« je rekla babica.

»Kdo ve, kaj še bo ...«

»O, sedaj je dovolj,« je govoril on; »tretji je, dovolj je, za dacarja dovolj,« in posmejal se je s čudnim smehom.

»Res,« je rekla teta, »dokler ni doma, se vedno roma ...«

»Tako je, vidiš, sin,« je govoril on; »v tuji hiši si se rodil, v tujem kraju, kot tujec si prišel med nas. Ali veš, kdo je tvoj oče? Z lastno silo je postal to, kar je. Brez doma se je začela njegova pot. Mačka in pes sta boljše jedla pri gospodarju, nego on. Pri ministrantu je začel, postal je farovski hlapec in mežnar in zdaj je dacar. In ti si dacarjev sin, ha, ha ... In kaj boš ti? Samo jokaš. Nič ne jokaj, da si se rodil, še naprej gre pot od dacarja, tudi tvoj oče je postal iz delavca gospod. Tretji si in v tuji hiši si se rodil. Ampak moja sila je velika; postavim vam dom, trden in lep, da boste vedeli, kam domov. Postavim ga jaz, in vi ga boste podprli in držali. V svet pojedete, kakor jaz. Ej, velik je svet in mnogo poti po njem! Tako je, vidiš, sin.«

Zazibal se je, da je zadel ob zibelko, ki se je nagnila na stran. Žena na postelji je zajokala. Teta je dvignila dete in ga ji podala:

»Saj si moj, moj,« je govorila mati, »ne pojdeš v svet,« in je poljubljala majhne napete ustnice in temne, nevedno zroče oči.

Zunaj je zavijala burja ... Stresalo se je zidovje male hišice, trepetala so zastrta okna. Babica je zdehala ob postelji, teta je sedela na skrinji in mislila na kokoši, ki jih je bila zaprla doma; on se je vsedel na stol in premišljal svojega življenja pot, mati pa se

je zasanjala nad svojim ljubljencem in je s solznim očesom iskala za njega belih cest v neznani temni bodočnosti.

Zagorski:

Prijatelju.

Kakor cvetka nežna cvete, Ti prijatelj,
cvel v življenju si pomladi, Ti prijatelj;
a še predno si razcvel v življenje mlado,
si zapadel kruti smrti, Ti prijatelj.
Srce blago Ti že vživa sreče prave
rajske brez prevar studenec, Ti prijatelj.
Brez utehe plaka duša mi po Tebi
vedno solzna, blagi, zvesti Ti prijatelj.
Srečen zreš k nam raz višav nebeških doli
v to bridkosti solz dolino, Ti prijatelj!

N. F.:

Zima.

Gospodinje se silno bojimo zimskega časa. Naše denarnice trpe pozimi navadno več, in tudi vse delo v hiši je pozimi otežkočeno ter ne gre tako hitro in prijetno izpod rok kakor poleti. Vendar pa nikakor ni tako hud zimski čas, kakor si predstavljajo to nekaterniki. Tudi zima ima svoje dobre in lepe strani. Treba le, da smo nanjo pripravljeni, da se utrjujemo že poleti za prihod zime. Pa tudi pozimi se ne smemo bati zraka in vode.

Kar se tiče uporabe vode, je pač težko izreči zadnjo besedo. Ta je bolj utrjen, drugi manj, temu koristi mrzla voda, drugemu pa morda škoduje. Vsekakor je dobro in koristno umivanje s hladno, a ne ledeno vodo pozimi. Umivati pa se moramo v topli sobi, da se ne prehladimo, ter se otirati z ostrimi brisalkami. Sploh moramo paziti, da nas pri umivanju in tudi potem ne zebe. Kdor ima dovolj telesne gorkote in je že utrjen, se umiva lahko tudi v mrzli sobi z mrzlo vodo.

Kot nekako nadomestilo za manjšo uporabo vode nam nudi gibanje v prosti naravi, v svežem zraku, ki je pozimi, kakor znano, čistejši, kakor v drugih letnih časih. Jako zdravo je tudi tekanje z bosimi nogami po ravnokar padlem snegu. Sneg, ki je šele padel, je mehak in ni mrzel, dočim postane sneg pozneje trd, mrzel in zrnat in ne more služiti kot zdravilno sredstvo.

Gorkota v sobi naj ne prekorači 15 stopinj R. Pridno zračenje teh prostorov — vsaj zjutraj in zvečer

— je potrebno za zdravje. Kjer je mogoče, naj se odpro za nekaj časa okna in vrata; na ta način se izčisti soba hitreje in bolje. Kjer niso ljudje podnevi v spalnici, je dobro, da je odprto okno prav dolgo. Na vsak način treba vse stanovanje dostikrat in izdatno zračiti. Treba pomisliti, da se čist zrak tudi mnogo hitreje ogreje kot okuženi, zato naj gospodinji ne bo žal gorkote, ki uide v par minutah skozi odprto okno. Ko zapre okno, se zrak v kratkem času zopet segreje.

V spalnicah treba od časa do časa tudi kuriti, vendar pa ne zvečer, nego zjutraj ali podnevi. Na ta način se odstrani vlažnost, ki je škodljiva človeškemu telesu. Bližine zakurjene peči se moramo po možnosti izogibati. Gorkota mehkuži telo. Ako pridemo od gorke peči na prosto, kar trepetamo od mraza in hitro se prehladimo. Vsakdanje umivanje vratu s hladno vodo uspešno zabranjuje prehlajenje ter zlasti vratne bolezni.

Kdor ima le količkaj časa in prilike, naj se prav mnogo giblje pozimi na prostem. Drsanje in sankanje sta jako zdrava športa, ki krepita in svežita telo in dušo. Seveda mora zimskemu času odgovarjati tudi obleka, ki jo imamo na sebi. Obuvalo ne sme biti premajhno; skrbeti je predvsem, da imamo suhe noge. Tudi ostala obleka ne sme biti pretesna, da more zrak do telesa. Posebno neumestni so robci ali rute, ki jih imajo nekateri tesno ovite okrog vratu; po mestih pa nosijo gospe in gospodične takoimenovane boe. Robce in boe je takoj odložiti, ko stopiš v sobo! Vse zavijanje le razvaja vrat, ki bi moral biti prost, da se utrdi.

Hrana mora biti pozimi krepka, toda ne pretežka, ker se navadno v tem letnem času manje gibljemo, torej zato težje prebavljamo. Mnogi mislijo, da povzročajo opojne pijače, zlasti žganje gorkoto. To pa ni res. Dobro je znano, da je med zmrzlimi osebami največ žganjarjev. Gorkota, ki jo občuti človek takoj po uživanju žganja, izvira iz žgočega vpliva alkohola in je le navidezno dobrodejna. Ker alkohol zgori v telesu, povzroči res nekaj toplote, istočasno pa tudi oslabi živce. Kri sili v večji množini na površje telesa, iz česar izvirajo rdeča, zaripljena lica pijancev in občutek gorkote. Ta občutek mami ljudi, ki čutijo, kako sili kri v povečani množini h koži, v resnici pa niso ogreti, nego ohlajeni, ker je kri na koži bolj izpostavljena vplivu mrzlega zraka in vsled tega izgublja notranje telo vedno več gorkote, kot jo dobavlja. Z uživanjem alkohola pada torej telesna toplota, in marsikdo, ki se je mislil z žganjem ogreti za daljno pot, je po poti zmrznil.

Pravilna hrana, primerno gibanje na prostem, svež zrak v stanovanju, prikladna obleka in pametna uporaba vode so najboljši stebri za ohranitev zdravja tudi v najhujšem letnem času.

Radivoj Prostran:

Poroka.

Dri Sedejevih so se pripravljali na ženitovanje... Po vasi so že davno govorili, da se imata Sedejeva Marička in Krapšev Janezek rada.

Janezek je bil najlepši izmed vseh fantov v vasi. Bil je dalje časa po svetu. S svojo pridnostjo si je bil prihranil tudi nekaj desetakov; koliko da ima, ni povedal nikoli... Svojih ni imel nobenega več. Mater ni bil nikoli videl; vsaj spomniti se je ni mogel. Dva brata, starejša od njega, sta bila tudi že umrla. Sedaj sta bila sama z očetom, ki je bil črevljar; tudi Janezek se je poprijel očetovega posla... Ko pa so mu končno pokopali še očeta, je odšel v svet.

Takrat sta se z Maričko že poznala. Marički je bilo hudo, da gre v svet... »Saj bi lahko ostal doma, Janezek. Ostani, zaradi mene ostani; dela bodeš imel tudi doma dovolj!« mu je prigovarjala zadnji večer, ko sta sedela na klopi pred hišo.

Tolažil jo je, da ji bo večkrat pisal in da se tako kmalu zopet vrne. »Težko te pustim, draga Marička. Zato pa se vrnem kmalu. Če bom mogel, si prihranim nekaj denarja — ti boš imela hišico in kravico, in dobro bova živela. Da si le nekaj prihranim, pa se vrnem. — Z Bogom, Marička — ljubic!« in odšel je v svet za srečo...

Od tedaj se je večkrat oglasil poštni sel pri Sedejevih; vselej je namežiknil Marici. »Od Janezka«, je dejal skrivnostno. In ona je bila vesela...

Tudi materi je bila povedala, da ga ima rada... Mati ji ni nikoli ugovarjala; še hvalila je Janeza. »Priden in lep fant je; — nobenega tacega ni v fari!« je vedno dejala, kadar ji je pokazala Marička njegovo pismo. — In težko sta čakali obe pisma, ki bo naznanilo, da pride Janezek domov...

Dolgo že ni bil nič pisal. Marička je mislila, da jo je pozabil. »Ej, tam v mestu je mnogo lepih deklet, in Janezek je lep fant; na vsak prst jih lahko dobi deset, če le hoče,« je dejala mati, kadar je tožila Marička, da ji nič ne piše...

Že štiri leta je bil Janezek po svetu; zadnje leto ni dobila Marička nobenega pisma več. Preje pa je pisal skoraj vsak mesec. Za božične praznike je celo pošiljal nekoliko kave in sladkorja, tudi pomaranč in fig je priložil. Sedaj pa že vse leto nobenega glasu.

* * *

V jeseni je bilo. — Mati in Marička sta šli na njivo, da pokopljeta še oni košček njive krompirja, ki jima je ostal včeraj. Solnce je sijalo precej toplo, in ker sta hiteli, jima je bilo skoraj vroče.

Proti večeru je Marička naložila krompir na mal voziček. Mati pa je bila pospravila orodje, ki ste ga bili prinesli seboj.

»Mati, kdo pa je oni človek tamle, ki prihaja od naše hiše? Iz hiše je prišel, videla sem,« je dejala Marička nekako začudena.

»Pa res; lej ga no, pa kako je gosposki. Semkaj je zavil na njive. Bogve, česa išče?«

Marički je vztrepetal srce; sladka slutnja jej je objela dušo... »Kaj, ko bi bil Janezek? ... Oh, saj je, on je!«

»Dober večer! Bil sem že tam v hiši, pa ni bilo nikogar doma. No, kako se kaj imate?«

»O, Janezek! mislila sem, da si me že pozabil. Toda, zakaj nisi nič pisal? Tako mi je bilo hudo! No pa samo, da si zopet tukaj, da si le tukaj!« je hitela Marička.

»Saj sem zmeraj dejala, da je Janezek pošten fant, ki mu ga ni para...« je zatrjevala mati.

»Marička, oprost, da sem zadnje leto tako molčal; delal sem, delal kakor živina samo zate. In glej, sedaj se prav lahko vzameva. V svetu sem si nekaj prihranil, nekaj zaslužim z delom doma; ti pa imaš hišo, nekaj sveta in kravico. Glej, prav lahko bomo živeli vsi trije!« je dejal Janezek; med tem pa je prinesel fant vina iz trga, ki ga je bil naročil Janezek mimogrede. — »Nocoj moramo biti veseli, da bomo pomnili, kdaj je prišel Janezek iz tujine. Zaroko moramo praznovati in se domeniti, kdaj bo poroka.« — — —

Čas je mineval. S polja so bili pospravili že vse; le tupatam je samevala še kaka zelnata glava.

Pri Sedejevih so pripravljali za ženitovanje... Gospod župnik je bil že vdrugeč naznanil s prižnice, da se Marička in Janezek vzameta...

Mrzlo jutro je bilo. — Marička se je odpravljala v mesto, da nakupi one drobnarije za potice, štruklje in drugo, kar je še treba za tako pojedino.

»Opoldne ti grem naproti, Marička; toliko časa bom hodil, da se srečava,« je dejal Janezek, ko ji je dal denar za stvari.

»Pa kmalu se vrni, da te ne dobi noč!« je dostavila mati...

Burja pa je pihala nenavadno ostro in sneg je začel naletavati...

»Ta bo pa lepa!« je dejala skoraj glasno Marička in pospešila korake... Hodila je že poldrugo uro. — »Moj Bog, sedaj sem komaj na polpoti — in potem še nazaj z bremenom!«

Sneg je naletaval vedno bolj; pot je bila že skoro vsa bela... Marička pa je hitela skozi gozd po razdrapani poti. — Včasih se je spoteknila ob kamen, in se zaletela naprej...

»Tam konec gozda je gostilna; kmalu bom tam; nekoliko se okrepčam in odpočijem; saj imam potem še samo dobro uro do mesta,« in zopet je stopila hitreje.

»Dober dan!«

»Bog ga daj! Kam pa vi? Saj bo sneg, kaj, da ste se odpravili v takem vremenu od doma?« jo je nagovorila gostilničarka, ko je stopila v izbo.

»Ko sem šla od doma, je celo nekoliko posvetilo solnce, sedaj se je pa tako prevrglo. No, pa mislim, da ne bo hudega.«

»Ej, če bo do večera tako snežilo, kakor zdaj, pa ne boste mogli domov!« je ugovarjala gostilničarka. — »Po kaj pa ste se namenili v mesto?«

»Svatbo bomo imeli v hiši, pa moram nakupiti nekaj stvari v mestu, ker jih pri nas ne dobim in tudi v trgu ne.«

»Pa ne da bi bila vaša poroka? Oh, saj res, zadnjič je bila mežnarjeva tukaj in mi je nekaj pravila, pa punčka je še mlada, nič gotovega ni mogla povedati. Tistega Krapševega vzamete, kajne? Lep in priden fant! Torej Bog daj srečo!«

Marička je vstala in odšla. »Pa kmalu se vrni, da te ne dobi noč!« ji je nekaj dejalo, in ona je poltiho ponavljala, in hitela naprej. Za njo pa se je poznal sled v snegu. —

Poldne je bilo že odzvonilo, ko je prišla v mesto... Trgovine so bile zaprte. Čakati je morala skoraj do dveh; potem je hitro nakupila stvari in zopet odšla. Velike snežinke so se vrtile v divjem plesu po zraku ter so potem padale na zemljo, ki je bila že vsa pokrita z belo odejo. Dasi je bilo komaj tri, se je vendar že začelo nekam čudno mračiti.

Čudna tesnoba je obhajala Maričko, ko je stopala po osameli že docela zasneženi poti... To je strašno, taka pot!... Ob obeh straneh sta se dvigala v zrak navpična hriba kakor dve visoki neprodorni steni. Zdelo se je, kakor bi lezla vedno bolj skupaj; naenkrat bo zagrmelo in vse, kar je živega v tej strugi, bo pokopano, zdrobljeno.

Ko se je Marička spomnila, kako daleč je še do doma, jo je streslo; in zdelo se ji je, da je košara še enkrat težja... Včasih jo je položila nekoliko na tla in postala... Poti pa ni bilo ne konca, ne kraja. — Ko je prišla do gostilne, je bila že jako trudna. Stopila je notri...

»Pa ne boste šli še nocoj naprej, za božjo voljo? Ura je že štiri in snega je že toliko. Ostanite nocoj tukaj, pa greste jutri zjutraj naprej! Sedaj je tako kratek dan, kar stisnilo se bo! In pot lahko zgrešite; saj ni nobenega sledu več. — Ostanite tu, vam pravim! No, saj vas tako ne pustim naprej, —« je prigovarjala gostilničarka.

»Moram danes, moram naprej! On, Janezek mi pride naproti, in mi pomaga nesti, potem pa sva kmalu doma. — Srečava se gotovo kmalu; on je šel že opoldan od doma,« je dejala Marička in gledala skozi malo okence. A žive duše ni bilo. —

»Pa kmalu se vrni, da te ne dobi noč!« je zopet zaslišala Marička, kakor bi bil kdo zaklical tam zunaj... Neprijetno ji je bilo to vedno opominjevanje. Stresla

je z glavo, in začela misliti prav kaj drugega... Naslonila se je s komolci na mizo, sklonila glavo v dlani in se zamislila... Tako prijetno se sedi tu notri na gorkem; zunaj pa je mraz in košara je tako težka. Pa res, tukaj ostanem. Jutri pa vstanem zgodaj in se odpravim... Toda Janezek! Bogve do kod je že prišel? E, bolje je, da grem; še malo posedim, potem pa grem.

Že je hotela vstati, pa jo posadi gostilničarka nazaj. »Ali, moj Bog! pustite me! On mi gre naproti, in če me dobi tukaj, mu gotovo ne bo prav — jaz grem, pa je!« se je hudovala Marička in zopet vstala.

»On tako ve, da v takem vremenu ne greste izpod strehe in ostal bo tudi sam doma,« jo je pogovarjala gostilničarka in posadila Maričko nazaj na klopi, in prinesla vina...

Marički je začelo ugajati, da ji brani; mogoče, da mi res ne pride naproti; če bi bil šel opoldan od doma, bi moral sedaj biti že tukaj... Posedela je še nekoliko in se pogovarjala z gostilničarko. Za hip je bila pozabila, da mora iti domov in da je še tako daleč...

»Ali ga boste še en kozarec?«

»Moj Bog! res, saj sem še tukaj. Ne, sedaj pa moram kar iti, preveč sem se že zamudila. Janezek pride prav gotovo in bo hud, da se vračam tako pozno. Rekel je: »Toliko časa pojdem, da se srečava.« — Z Bogom! Moram iti; srečava se tako kmalu, in potem bo vse dobro...« Vsaka beseda je bila zaman, Marička je odšla v temno noč. — Snega je bilo že skoraj do kolen, ko je stopila Marička na prosto... Pot je bila že čisto zabrisana; Marička se je ravnala le po drevju, ki je stalo ob poti... Vino, ki ga je bila zavžila, jo je razgrela; skoraj vroče jej je postajalo; košara pa je bila še težja ko prej. Počasi se je pomikala naprej. —

»No, mislim, da se kmalu srečava,« je dejala, ko je stopila čez ozko brv, odkoder se potem vije pot preko jako strmega hriba... Stopala je počasi. — Noge so bile težke, kakor bi bilo na njih navezано kamenje. — Izdirala jih je le s težavo iz snega. Vino jo je delalo še bolj zaspano in trudno... Najraje bi sedla v sneg in počivala. »Ah, tako prijetno je bilo tam doli v gostilni! Zakaj nisem ostala, kakor mi je dejala gostilničarka, in jutri bi šla naprej. — Da, kar nazaj se vrnem; saj nisem še daleč... Toda Janezek! Kaj bo dejal, če me dobi tam? Še materi bi se ne zdelo prav, če bi vedela, kako sem lena.« In premikala se je počasi naprej. — »Moj Bog! ali se še ne srečava?! Mogoče pa je res ostal doma, kakor je dejala gostilničarka. — Ali to ni mogoče, kar on reče, to je kakor pribito; rekel je, da pride in on pride, če bi bilo ne vem koliko snega,« je pomislila, potem pa zopet stopala naprej... Snežilo je še vedno. — V gozdu se je že mračilo... Maričko je začelo skrbeti. »Bolje bi bilo, da bi bila poslušala gostilničarko; tako je bilo

prijetno tam pri peči!« Postala je nekoliko, košaro je položila poleg sebe in sedla nanjo. — »Ah! sedaj bi bila že lahko spala; tako gorko bi bilo v postelji, in zjutraj bi se prebudila in bi šla naprej. No, saj mraz mi ni, samo težko je nesti, in toliko snega je že; saj človek komaj noge izdira!« — Vstala je. Nog ni mogla več izdirati, kar porivala jih je naprej in postala je na vsak drugi sunek... Zopet je sedla, kar zlezla je skupaj. — »Bog ve, ali pridem še kdaj ven ali ne? Gostilničarka je imela menda prav; Janezek je ostal doma. Misli je, da ostanem tam pri gostilničarki. No, saj sem pri gostilničarki — kaj se mi blede? — Ah, tako je gorko tu pri peči!« Glava ji je padla na stran. »Pa kmalu se vrni, da te ne dobi noč!« Zgenila se je. Zadelala košaro pod pazduho in pogledala, če že ne gre Janezek... Skoraj tema je že bila. —

Marička ni več razložila poti... Noge je pehala kar v sneg naprej, košaro pa je vlekla za seboj... »A tu gori se malo odpočijem; tam pod ono bukvo, kjer vselej počivam, kadar grem iz mesta. — Menim, da pride Janezek kmalu; potem pa greva skupaj domov... No, hvala Bogu! Tukaj sem že tolikokrat počivala... Kako prijetno je, da se človek malo odpočije, potem zopet gre naprej, kakor bi danes ne bil še nič hodil. Noge so lahke, da bi kar skakal. Tudi jaz se odpočijem in potem sem naenkrat doma, četudi je Janezek res ostal za pečjo...« »Marička!« To je Janezek. »Oj! Janezek! tu sem pojdi, pridi sem! Samo malo se odpočijem. Trudna sem.«

Naslonila je glavo na drevo, ki je stalo poleg nje. — »Tako, kaj bi se človek mučil. Janezek je tako že tu, jaz se nekoliko odpočijem, potem pa bova šla hitro... Kako je prijetno; prav nič ni mraz, kakor doma za pečjo.« —

Zlezla je bila čisto nazaj, tako, da je prav ležala. Oči je bila zatisnila in si delala ruto čez glavo, da jo niso vznemirjale snežinke, ki so še vedno letele izpod neba.

»Marička! Marička! Kje pa si; saj si se oglašala prej. — Marička! Kje pa si? Jaz sem utrujen; pojdi, da greva domov! Ali ne greš, pojdi?! No, se pa še jaz malo odpočijem,« je dejal Janezek in sedel poleg Maričke...

Dolgo sta počivala. — Snežilo je do polnoči in zasnežilo tesno objeti trupli, ki sta ležali na griču pod veliko bukvo...

Dr. A. Schwab:

Matere, dojte svoje dojenčke same!

Opomin slovenskim materam.

Naravni zakon je tak: vsaka mati naj doji svojega dojenčka.

Dojenje ohrani materam zdravje; saj porodni sledovi na materinem telesu pod vplivom dojenja hitreje izginejo nego pri materah, ki niso dojile. Te ostanejo premnogokrat blede, nervozne, hirajo in izgube telesno lepoto.

Dojenje torej ohrani materam telesno lepoto. Govorica o nasprotnem je prazna. Tudi jim napravi pravo materino veselje, o katerem mati, ki ni dojila, niti ne sanja. Stroški za amo ali za umetno hrano odpadejo.

Za otroke pa je dojenje še večjega pomena. V prvem letu umrje od dojenih otrok 10 odstotkov, od nedojenih pa 26 odstotkov! 16 odstotkov pomore torej matere same, ker svojih otrok ne dojijo, in to so ogromna števila (n. pr. od 10.000 otrok jih umrje 1600 samo radi tega, ker niso bili dojeni z maternim mlekom).

Dojeni otroci so utrjeni vrh tega še pozneje proti marsikaterim boleznim. Narod, kojega matere dojé svoje otroke same, ima bodočnost. Prusi se iz tega razloga boje Poljakov in nemška učenjaka dr. Escherich in dr. Chrobak, profesorja na dunajski medicinski fakulteti opozarjata poleg drugih učenjakov, Nemce in Ogre na nevarnost, ki jim preti od strani Slovanov v rečenem oziru.

Slovenska mati, pomni to in zdrava, lepa in vesela boš in zdrav bo tvoj otrok in močan tvoj narod!
»Domovina.«

Iz ženskega sveta.

VIII. občni zbor »Splošnega sloven. ženskega društva« v Ljubljani se je vršil 26. jan. t. l. Otvorila ga je društvena predsednica ga. Franja dr. Tavčarjeva, ki je prisrčno pozdravila mnogoštevilne navzoče članice, povdarjajoča, da jej je vsak občni zbor društva nekak vesel praznik, na katerem se zborovalke ozirajo z zadovoljstvom na preteklost kot na čas plodonosnega dela in se delajo načrti za istotako delavno bodočnost. Omenjala je poset odlične ruske ravnateljice gospe de Witte, nadalje peticijo za slovensko vseučilišče, ki jo je poslalo društvo na državni zbor, ter se končno zahvalila vsem, ki so pripomogli, da je moglo društvo uspešno delovati. Iz poročila tajnice gospe M. Govékar je ve posnemamo sledeče: 10. marca m. l. je priredilo društvo v spomin in proslavo pokojnega

S. Gregorčiča »Gregorčičev večer«, ki se je obnesel najlepše. Koncem junija 1907 se je vršil v Pragi po inicijativi »Splošnega slovenskega ženskega društva« shod slovanskih žen, na katerem so bile zastopane Čehinje, Poljakinje, Rusinje, Hrvatice, Srbkinje in Slovenke. Tega shoda se je udeležilo 54 Slovenk, ki so prinesle iz Prage najlepše spomine na prelepe dneve v Pragi. Prvi praktični uspeh tega sestanka je bil, da se je osnoval v Ljubljani učni tečaj za češki jezik, katerega se udeležuje 18 Slovenk. V kratkem otvori »Splošno slovensko žensko društvo« tudi tečaj za hrvaščino. — Javna predavanja je priredilo društvo tri. Predavali so: gosp. prof. dr. Korun o svojem potovanju po Italiji in Siciliji, gospod sodni tajnik Fr. Milčinski o temi »Naša zanemarjena mladina in Kranjska, oblastna ji mačeha« ter gosp. prof. dr. Fr. Ilešič o vzgoji otrok in podedovanosti. — Na povabilo gosp. sodnega tajnika Milčinskega je sklenil odbor, da dá rade volje na razpolago svoje moči za oživetorjenje sirotinskih svetov, ki jih bodo članice vedno podpirale. — Na željo gdč. K. Demšar, učiteljice v Šmartnem pri Litiji se ustanovi tam podružnica prihodnjo spomlad. Takisto se bržčas tudi v Trstu oživetvori filijalka. — Meseca junija t. l. priredi društvo v vseh gornjih prostorih Narodnega doma veliko razstavo z geslom »Otrok«, ki ima namen pokazati, kaj so storile vzgoja, higijena, znanost, umetnost in obrt za otroka v prvi vrsti pri nas, v drugi vrsti pa tudi drugod. Zato se je odbor znatno pomnožil. Nekateri slovenski zdravniki, umetniki in učitelji, trgovci in obrtniki so že obljubili svoje sodelovanje. Da bo zastopana na razstavi tudi umetnost, je razpisalo društvo tri nagrade za najboljše slike ali risbe, namenjene mladini in katerim je zajeta snov iz slovenskih pravljic ali narodnih pesmi. — Blagajničarka, gdč. A. Kadivec je poročala, da je pristopilo društvu v zadnjem letu 52 novih članic. Dohodkov je bilo 2020 K 30 v. in 1303 K 35 v. stroškov, torej 716 K 94 v. prebitka. Za nove knjige se je izdalo 536 K 14 v. — Društvena knjižnica šteje 2442 knjig, in sicer 1098 slovenskih, 119 hrvatskih, 1123 nemških (med njimi je veliko število prevodov iz slovanskih jezikov), 5 srbskih, 4 češka, 12 italijanskih in ena francoska. Izposodilo se je letos 6718 knjig. Društvo je naročeno na 13 časnikov oz. revij in drugih publikacij, 5 časnikov oz. revij pa dobiva brezplačno. Pri slučajnostih je poudarjala gdč. Kadivčeva, da treba skrbeti pravočasno za izšolane slovenske gospodinje, ki bi bile zmožne poučevati na raznih ženskih šolah. Vse kaže, da se bo uvedel sčasoma na ženskih učiteljskih ter tudi na ženskih meščanskih šolah pouk v gospodinjstvu. Da bomo imeli izvežbane slovenske moči, naj bi šla kaka učiteljica - Slovenka poleti na Dunaj, kjer se bo vršil 10 mesečen tečaj za gospodinjstvo. Dobila bi 400 K državne podpore, treba bi bilo le izposlovati jej enoleten dopust. Dalje se je izrekla želja po predavanjih

o socialnih vprašanjih z ozirom na ženske, kar se bo po možnosti upoštevalo. Na predlog članice gdč. Lozarjeve se je izrekla odstopajočemu odboru zahvala za marljivo delovanje ter se je izvolil nanovo z vzklikom.

Mestna višja dekliška šola v Ljubljani je imela koncem šolskega leta 1905/6 skupaj 128 gojenk; začetkom šolskega leta 1906/7 pa skupaj 141 gojenk; koncem šolskega leta 1906/7 je bilo še 131 gojenk. Iz Ljubljane jih je bilo 38, iz ostalih krajev Kranjske 62, s Štajerskega 19, s Primorskega 7, iz Bosne 2, s Koroškega, Solnograškega in Dol. Avstrijskega po 1 gojenka. Po narodnosti so bile vse gojenke Slovenke katol. vere; starosti so bile 15—20 (7 gojenk) let. I. red z odliko je imelo 35, I. red 86, II. red 8 in III. 2 gojenki. Učni obvezni predmeti so bili: veronauk, slovenščina, nemščina, francoščina, zgodovina, zemljepisje, matematika, fizika, prirodopisje, risanje in ročna dela; v III. letniku tudi odgojeslovje in v IV. letniku še gospodinjstvo. Neobvezni predmeti so bili: petje (dva tečaja), lepomisje, telovadba (dva tečaja) in stenografija (3 tečaji).

Pedagoški tečaj na mestni višji dekliški šoli je imel začetkom šolskega leta 1906/7 gojenk 23; koncem leta 22. K zrelostnemu izpitu se je oglasilo 11 gojenk; druge še niso imele predpisane starosti. Vseh 11 gojenk je prestalo izpit uspešno, 1 gojenka celo z odliko. Iz tega pedagoškega tečaja je izšlo doslej 44 izprašanih učiteljic, ki niso posečale nobenega učiteljsišča.

Trgovski tečaj na mestni višji dekliški šoli je posečalo vse leto 37 kandidatk. Izpit so položile vse. Letos poseča ta tečaj 41 kandidatk.

Učiteljica kandidatka za deželni zbor. »Hlas Naroda« poroča, da bodo češke državnopravne stranke kandidirale v deželni zbor učiteljico gospico Z e l i n k o, ki prireja po svojem volilnem okraju shode in razgrinja v navdušenih besedah svoj program.

Češki tehnik za ženske študije. Češki tehnik nikakor ne nasprotujejo ženskam, ki bi se rade posvetile tehniškim študijam. Nedavno so stavili sledečo resolucijo: »Češki tehnik v nobenem oziru ne nasprotujejo zahtevam žensk, ki se trudijo, da bi bile pripuščene na tehniko. Uverjeni so namreč, da imajo ženske popolno pravico, boriti se za svojo eksistenco z istimi sredstvi, ki so na razpolago moškim in so tudi ženskam dosegljiva. V koliki meri odgovarjajo te študije ter zlasti inženirski poklic ženski naravi in njeni osebnosti, to naj pokažejo izkušnje onih žensk, ki se bodo prve posvetile tehniškim študijam.« Tako postopanje je pravilno in pravično. Niso povsod gospodje akademiki toli modernomisleči in pravični, kakor Čehi! Čast jim!

Zveza ruskega ženstva. V Peterburgu se je ustanovilo nedavno žensko društvo »Sojuz ruskih ženščin«, katerega namen je zediniti vse rusko ženstvo na socialni in gospodarski podlagi. To novo žensko društvo hoče predvsem skrbeti, da se ustanove po

vseh krajih Rusije čitalnice, šole in razni koristni zavodi. Izdajati hoče tudi časopise, prirejati predavanja in koncerte ter sploh skrbeti za prosveto in napredek ruskega ženstva ter ruskega naroda sploh. »Sojuz« hoče razširiti svoje delovanje preko vse ruske države. Pravi člani društva morejo biti samo ruske ženske; moški pa so lahko samo podporniki društva ter imajo pri glasovanju le posvetovalen glas.

Vseruski ženski kongres v Peterburgu. Rusko ženstvo namerava sklicati za 14. junij t. l. vseruski ženski kongres v Peterburgu in je poslalo v ta namen že decembra meseca minolega leta ministrskemu predsedniku Stolipinu prošnjo, da vlada dovoli ta kongres. Ali do sedaj ženstvo še ni dobilo nikakega odgovora. Na čelu odbora, ki obstoji iz 24 žensk, je A. N. Sabanova. Odbor je sestavil sledeča vprašanja, ki naj bi se rešila na kongresu: Sodelovanje društva na mednarodnem kongresu žensk. — Organizacija ženskega narodnega sveta. — Delovanje žensk na poedinih kulturnih poljih. — Gospodarski in politični položaj ruskega ženstva in njega borba za državljansko enakopravnost. — Ženska v rodbini in društvu. Znanstvena odgoja ženske.

Gospa Viková-Kunetická je dobila za svojo dramo »Cop«, ki jo je z velikim uspehom uprizorilo »Nar. divadlo«, prvo ceno Heroldovih premij v znesku 1000 K. Začetkom januarja se je vprizorila v »Nar. divadlu« z velikim uspehom nova igra Abigail-Horakove »Pani«. (Prejšnja nje dramatična dela »Bratrstvi« in »Glej človek« so se vprizorila istotam v zadnjih letih.) Češke avtorice so častno zastopane na češkem odru.

Celibat učiteljic na Nemškem. 8. novembra m. l. je naznanil pruski naučni minister dr. Holle pruskim vladam in vsem deželnim šoskim svetom, da smejo do preklica tudi omožene učiteljice ostajati v svojih službah. S tem je torej odpravljen na Nemškem celibat učiteljic.

Litevsko ženstvo. Litevske žene so imele nedavno shod v Kovnu, na katerem so sklenile, da naprosijo po svojih poslancih rusko dumo, naj bi prepovedala prodajo vodke (žganje) na Litvi, ker so prepričane, da je vodka vir vseh krivic, ki se gode ženstvu in ker je nedvomno najbolj važen vzrok kulturnega in gospodarskega propadanja litevske domovine.

Doma.

Črne glače-rokavice, ki so že ponošene, namaži na odrgnjenih mestih z volneno krpico, ki jo pomakaj v dobro črno tinto, zmešano z drevesnim oljem. Na čajno žličico tinte vzemi 5 kapljic olja. Potem odrgni rokavice še s črno sukneno krpo. Rokavice ne puščajo barve in ostanejo svetle.

Pliš in baršun zlikaš takole: Obrni vroč likalnik, tako da bo široka stran, s katero navadno likaš, gledala navzgor. Potem položi na likalnik vlažno platneno krpo, in potegni pliš narobe preko krpe in likalnika, tako da se bo kadilo iz pliša. Nato moraš pliš takoj skrtačiti z mehko krtačo. Prav tako postopaj s stlačenim baršunom (žametom).

Pomarančni liker. Olupi 12 pomaranč prav tenko, deni olupke v liter najfinejšega špirta ter pusti to nekaj časa na gorki peči. Potem kuhaj 1 kg sladkorja z dvema litroma prekuhane vode tako dolgo, da se kapljice potegnejo, ko padajo od žlice. Ta sladkor vlij še vroč k špirtu in ga filtriraj.

Vaniljev liker. Zreži dva dolga kosa vanilije na majhne dele ter deni to z žlico žgane cele kave v liter finega špirta. To naj stoji 2—3 dni. Potem kuhaj 650 gramov sladkorja z dvema litroma vode tako dolgo, da se kaplja potegne, ko kane od žlice, primešaj še vroč sladkor špirtu, premešaj tekočino, filtriraj jo in nalij v steklenice, ki jih dobro zamaši. Za gospode primešaj likerju še nekoliko konjaka.

Slovenkam!

V vseh velikih in celo v majhnih kulturnih narodih blje ženstvo hud boj za svoje pravice, katerih si tudi pridobiva čimdalje več. Najlažje in najpripravnejše orožje v tej borbi pa je seveda »uma svetli meč«. Le narod izkušenih in izobraženih žen ima veliko bodočnost. Zato je tudi dolžnost Slovenk, da se vzpno v svoji izobrazbi čim najvišje. Posecati morajo pridno šole ter se potem tudi še doma pridno učiti in čitati koristne knjige in časopise... Toda izobrazba je draga. Knjige in časopisje velja drag denar. Tem zadovoljnejše moramo biti Slovenke, da imamo dober slovenski ženski list, ki ga dobi vsaka Slovenka takorekoč zastonj. »Slovenska Gospodinja« je tako razširjena, da jo poznajo danes, ko izhaja 4. leto, že v vsaki mali vasi. Pa ne le, da je vsebina lista poučljiva in zanimiva, najboljšje je to, da za »Slovensko Gospodinj« ni treba plačati nikake naročnine, nego dobe odjemalke izdelkov Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani list popolnoma brezplačno. Vsaka Slovenka torej, ki kupuje Zvezdno ali Cirilovo cikorijo, si je obenem tudi že kupila edini slovenski ženski list »Slovensko Gospodinj«. Treba le, da zbira one listke z znamko »zvezda s polmesečem«, ki so pod pokrovcem vsake škatljice »Zvezdne cikorije« ter pošlje te listke I. jugoslovanski tovarni kavinih surogatov v Ljubljani. Ako je storila to, se je naročila na »Slovensko Gospodinj«.

Slovenke, uporabljajte domač izdelek in podpirajte s tem slovensko podjetje ter slovenski list! Pridobite »Slovenski Gospodinj« toliko naročnic, da se bo lahko izpopolnila in razširila!

